

خبرها

فلسفه میان فرهنگی و عالم معاصر

ایبستا : سمینار «فلسفه میان فرهنگی و عالم معاصر» ، اردیبهشت‌ماه جاری برگزار می شود.
سمینار یادشده با هدف بررسی چگونگی تنظیم روابط بین فرهنگ ها، ۱۷ اردیبهشت‌ماه در سالن شهید عضدی دانشگاه ادبیات و زبان‌های خارجی دانشگاه علامه طباطبائی برگزار می‌شود.
بر اساس این گزارش، سمینار فلسفه میان فرهنگی در شرایطی که مسئله تکرر فرهنگی و لزوم حفظ آن برای حل مسائل جهانی مورد توجه قرار گرفته است، درصدد بررسی این مسئله است که در چنین موقعیتی نسبت‌ها و روابط بین فرهنگ‌ها چگونه تنظیم شود.
موضوع‌های سمینار به این ترتیب اعلام شده‌اند:
۱- فرهنگ مفهوم و تعریف فرهنگ مفهوم، تلافی فرهنگی، تکرر فرهنگی، مناسبت‌های فرهنگ‌ها، مفهوم میان فرهنگی،
۲- چالش‌های عالم معاصر، مسائل نظری و عملی جهانی شدن و منطقه‌ای بودن،
۳- پیش بین فرهنگی، خاستگاه بینش میان فرهنگی، مبانی و مفهوم فلسفه میان‌فرهنگی، بینش میان فرهنگی در علوم انسانی، هنر و ادبیات، بینش میان فرهنگی، نسبی‌گرایی و جزئیت در بینش میان فرهنگی،
۴- بینش میان فرهنگی و فرهنگ‌های مختلف، واکنش‌های فرهنگ‌های مختلف نسبت به بینش میان فرهنگی، بینش میان فرهنگی و گفت‌وگوی فرهنگ‌ها،
۵- عالم اسلام و بینش میان فرهنگی، تجربه‌های پیشرو عناصر فرهنگ اسلامی و بینش میان فرهنگی.

حسن رونمایی از کتاب «تالیفات شیعه در هند»

ایبستا : هفدهمین مراسم معرفی و نکوداشت کتاب‌های برجسته حوزه ادبیات و علوم انسانی به‌همت دبیرخانه‌جشن رونمایی کتاب و سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران با رونمایی از کتاب «تالیفات شیعه در شبه‌قاره هند» تألیف سیدشهور حسین نقوی که از سوی انتشارات دلیل ما به تازگی منتشر شده‌است، در قم برگزار شد. در این مراسم که جمعی از شخصیت‌های علمی، فرهنگی و مولفان و مدیران مراکز پژوهشی قم حضور داشتند، دکتر علیرضا هزار –عضو شورای علمی انتشارات یادشده– با گرامیادشت یاد و خاطره مولفان و اندیشمندان بزرگ شیعه، به ویژه علامه محمدباقر محمودی که به تازگی درگذشته‌است، به‌پیشینه این کار پژوهشی را سال ۱۳۷۶ عنوان کرد. وی اظهار داشت: در آن سال با پیشنهاد احمد مسجدجامعی که سمت معاونت آموزش و پژوهش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را برعهده داشت، این کار با هدف جمع‌آوری شیعه‌های مطرح علیه شیعه آغاز شد. هزار اضافه کرد: نتیجه این کار جمع‌آوری تعداد معتنابهی از آثار و تالیفات‌ها، علیه و له شیعه بود که اطلاعات آنها در قالب جزوه‌های برای متخصصان و اهل فن به‌منظور ارزیابی تهیه و پاسخ‌های احتمالی ارسال شد. وی در ادامه به پیشنهاد احمد مسجدجامعی –وزیر وقت فرهنگ و ارشاد اسلامی– اشاره کرد که طی آن قرار شد آثار اثباتی فرهنگ مکتوب شیعه در شبه‌قاره‌هندنیز شناسایی، گردآوری و تدوین شوند؛ همین پیشنهاد نقطه آغاز این مجموعه اثر بدین‌شده شد که امروز در قالب کتابی گران‌سنگ به جامعه علمی و پژوهشی جهان اسلام تقدیم می‌شود. عضو شورای علمی دلیل ما در بخش دیگر سخنانش با اشاره به تدوین و تألیف برخی از مجموعه‌های بزرگی که در سال‌های اخیر با حمایت و اشراف مسجدجامعی در حوزه علوم اسلامی صورت گرفته‌است، از تألیف و تدوین آثارى مانند موسوعه‌الزیریات و موسوعه‌الامامیه فی نصوص اهل السنه و طبقات الفقهاء به عنوان بخشی از فعالیت‌ها نام برد که به تدریج و با انتشار و عرضه عمومی آنها نقش فرهنگی و حمایتی وزیر سابق فرهنگ و ارشاد اسلامی را احیا و توسعه آثار و تالیفات شیعه هرچه بیش‌تر نمایان خواهد شد. هزار در پایان از زحمات‌های پنج ساله حجت‌الاسلام والمسلمین سیدشهور حسین نقوی در خلق این اثر ماندگار گفت: مولف در این کتاب کوشیده است تا حدود یک‌هزار و ۲۵۰ عنوان کتاب نگاشته‌شده توسط شیعیان را در هند گردآوری کند و جالب آن‌که این آثار به ۱۴ زبان مختلف هستند. حجت‌الاسلام رضا مختاری – مسئول موسسه کتاب شناسی بزرگ شیعه در قم– نیز طی سخنانی با تجلیل از کار بزرگ نویسنده یادشده، درباره اهمیت کتاب‌شناسی اظهار داشت: انجمله مهم‌ترین فواید آن به مواردی چون اعتلای دانش، گردآوری نوشته‌های مربوط به یک موضوع، صرفه‌جویی در وقت و هزینه و جلوگیری از کارهای تکراری می‌توان اشاره کرد. فریدالدین حداد عادل – نماینده شهرداری تهران – نیز در این مراسم گفت: خلق این‌گونه آثار ماندگار تأثیر بسزایی در تحول فضای فرهنگی کشور و نیز روابط فرهنگی کشورها با هم دارد. البته ما نباید انتظار انقلاب فرهنگی داشته باشیم، ولی در هر صورت این اثر قابل تقدیر است.

نشست علوم اسلامی و نحوه شکل گیری رفسانس اروپا برگزار می شود

مهر : نشست یک‌روزه علوم اسلامی و نحوه شکل گیری رنسانس اروپا روز پنجشنبه ۷ اردیبهشت با سخنرانی استاد علوم اسلامی دانشگاه کلمبیا در کتابخانه نشسته ایالات متحده در واشینگتن برگزار می‌شود. این نشست از سوی مرکز کلاگ و با سخنرانی جورج صلیبا استاد مدعو در مرکز جان دبلیو کلاک برگزار می‌شود. مرکز کلاگ محلی برای تبادل افکار و تقویت روابط میان علما و رهبران سیاسی محسوب می‌شود. جورج صلیبا استاد علوم اسلامی و زبان عربی گروه زبان‌شناسانه، و زبان‌ها و فرهنگ آسیایی در دانشگاه کلمبیا نیویورک است که طی این سخنرانی به ایده‌های علمی می‌پردازد که در قرون پانزدهم و شانزدهم از جهان اسلام گذشته و در رنسانس اروپا تأثیرگذار بوده است. وی همچنین طی سخنرانی خود ارتباط میان بدعت‌های ریاضیاتی جهان اسلام و ریاضیات ستاره‌شناسی در طول رنسانس اروپا را توضیح می‌دهد. این استاد دانشگاه کلمبیا که کتبری خود را در علوم اسلامی گرفته و در رشته زبان‌های سامی تحصیل کرده است سخنرانی خود را بر مبنای دست‌نوشته‌های علمی عربی و همنثانی لاتین آنها ارائه می‌کند. در میان کتاب‌ها و مقالات منتشر شده جورج صلیبا می‌توان به بررسی مجدد ریشه‌های علم مدرن: نسخ خطی علمی به زبان عربی در کتابخانه‌های اروپا، خاستگاه و توسعه تفکر علمی اسلامی، تاریخ ستاره‌شناسی اسلامی: نظریه‌های نجومی در طور صر طلای اسلام اشاره کرد.

دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

روز دوشنبه هفته پیش میزبان دکتر حاتم قادری بود. استاد دانشگاه تربیت مدرس به دعوت مرکز حقوق بشر، و صلح و دموکراسی سازمان ملل در ایران آمده بود تا ساعتی در باب بی‌اعتمادی در کشورش سخنرانی کند. او بارها تأکید کرد آنچه می‌گوید عقاید و دیدگاه‌های شخصی اوست و درصدد تحمل آن به هیچ‌کس نیست. قادری یافتن پاسخ به این سؤال را که «چرا دموکراسی در ایران چنین بی‌رقم است» یکی از علایق درونی و شخصی فرد معرفی کرد؛ لحن صحبت گرم اش ادعای او را ثابت می‌کرد.

به اعتقاد قادری در دو، سه دهه اخیر با پدیداری مفهوم پست‌مدرنیسم مفهوم اعتمادورزی رنگ و روی دیگر یافته است. وی برای نشان دادن ارتباط بین مفهوم اعتماد و دموکراسی بحث را با این «تصور» کلاسیک باز کرد که دموکراسی در هر جامعه‌ای بر سه

پایه استوار است؛ فردگرایی، عقلانیت و آزادی. فرض می‌شود که عقلانیت جمعی مدن و از طرفی آزادی پایه عقلانیت است و البته عقل مدون عقلی است کاتنی یعنی عقلی خودبنیاد البته این سه رکن هر یک به نوبه خود از سوی اندیشه‌ورزان تعرضاتی به خود دیده‌اند. به اعتقاد دکتر قادری صرف وجود این سه عنصر، محصول دموکراسی را تولید نمی‌کند. بایستی در پس هر یک از این صور یک زمینه فرهنگی– تاریخی مناسب وجود داشته باشد تا آن جامعه یک حرکت حقیقی به سمت دموکراسی ایده‌آل را پیدا کند نه این که حاصل صرفاً تظاهری برای حرکت باشد. و همین‌جاست که مفهوم اعتماد خودنمایی می‌کند. مگر نه این است که بدون وجود اعتماد، یک گروه سیاسی هیچ‌گاه میل انتقال قدرت را به رقیب سیاسی منتخب نخواهد داشت. قادری جامعه ایران را یک جامعه بی‌اعتماد می‌داند. جامعه‌ای که «فضای بی‌اعتمادی در آن تسلط دارد». او از تاریخ هردودت به عنوان قدیمی‌ترین گواه بر این ادعا کمک می‌گیرد؛ داستان از این قرار است که بعد از مرگ بردیای دروغین، داریوش هخامنشی به تفحص در باب گزینش یک نظام مطلوب برای ایران می‌پردازد و در این کاوش با وجود آن‌که به عنوان یک نمونه حکومت دموکراتیک با استدلال‌های مخالف دموکراسی داریوش بزرگ نهایتاً حکم به بقای نظام شاهنشاهی داده می‌شود.

قادری در ادامه به چهار مقوله به عنوان خاستگاه بی‌اعتمادی در ایران اشاره می‌کند. به اعتقاد او جغرافی، متافیزیک، وضعیت مناسبات مردم و خود نظام حکومتی عواملی هستند که دست به دست هم می‌آیند تا اعتماد را در طول تاریخ بر این سرای کهن افکنده‌اند. قادری در لسان نماد این عوامل را به آسمان و زمین و انسان روی زمین و نظام دایرمدار امور اجتماعی تعبیر می‌کند. قادری اعتقاد دارد که انتخاب عامل جغرافی (زمین) به‌عنوان اولین شاخص «بربریزا» نیست. از زمان ابن‌خلدون تا متسکیو که بعد کوشیده‌اند است به تأثیر جغرافیا در پدیده‌های اجتماعی بهایی درخور داده شود. جغرافیای ایران اجازه نمی‌دهد ایران از یک «ذهنیت امن و روح آلوده» برخوردار شود. ایران از دیرباز مهاجرپذیر و در

سال ۱۹۳۰ با بالاگرفتن موج ناراضی‌ها و اعتراضات عمومی در اسپانیا، ژنرال میگوئل پریمو دربروا که ۶ سال تمام با توافق آلفونس هشتم پادشاه وقت و پدر بزرگ پادشاه کنونی اسپانیا، قدرت را در دست داشت، مجبور به استعفا شد و دولت موقت پس از او نیز در خواباندن موج ناآرامی‌ها و ناراضی‌ها ی توقیفی به دست نیاورد. انتخاباتی که سال ۱۳۳۱ برگزار شد به لغو نظام سلطنتی انجامید و با خروج آلفونس سرنجام در ۱۴ آوریل ۱۹۳۱ جمهوری دوم اسپانیا پا به عرصه وجود نهاد. بسان همه تحولات ژرفی که در

جامع روی می‌دهد استقرار این جمهوری نیز با تلاطم‌ها و افت و خیزهای معینی توأم بود که تیرهای مترصد بازگرداندن مناسبات گذشته نیز از سوءاستفاده از آن غافل نبودند. این گونه بود که سال ۱۳۳۶ ژنرال فرانکو علیه جمهوری نوپای اسپانیا دست به کودتا زد که با مقاومت مدافعان جمهوری به جنگی داخلی و سه‌ساله‌بارد، جنگی که ۳۰ هزار کشته به جای گذاشت و تیروهای وابسته به فرانکو برشی خون‌آلود از تاریخ معاصر اسپانیا را در آن رقم زدند. بحث و گفت‌وگو در باره خوب و بد کارنامه دوران جمهوری و تباهی ناشی از استقرار دیکتاتوری فرانکو نه تنها در دوران نزدیک به ۴۰ سال گذشته وی که حتی تا سال

پیش نیز کمتر در اسپانیا بروز و برآمد داشته است. اما از نوامبر گذشته که مصادف با سی‌امین سالگرد مرگ فرانکو بود رشته بحث‌هایی در باره نوع نگاه به تاریخ معاصر اسپانیا و جایگاه و اهمیت جمهوری دوم در این تاریخ درگرفته‌است که اینک، یعنی در حول و حوش ۱۴ آوریل که مصادف با هفتاد و پنجمین سالگرد استقرار این جمهوری است کم و بیش با حدت و شدت جریان دارد. آنچه که در پی می‌خوانید گزارشی است از «مارتین داسس» از روزنامه آلمانی فرانکفورتر روند شاو که از برخی از جنبه‌های این بحث که در نشریات اسپانیا بازتاب یافته شمای به دست می‌دهد. این گزارش در شماره‌شبه (۱۵ آوریل) نشریه مزبور بازتاب یافته است.

♦ ♦ ♦

این گونه نبود که جمهوری دوم اسپانیا ستایشگران و مدافعانی نداشته باشد. جورج اورول خالق نامدار آثاری مانند «قلعه حیوانات» و «۱۹۸۴» هم نظر مشابهی دارد: «من بلافاصله متوجه شدم که در اسپانیا موقعیت و شرایطی به وجود آمده که برای حفظ آن می‌ارزد که مبارزه کنیم.» و او خود وارد چنین مبارزه‌ای شد. اورول یکی رفتند تا سلاح در دست از جمهوری نوپای این کشور در برابر کودتای صورت گرفت که رهبری آن را ژنرال فرانکو برعهده‌دار بود. شماری از او که شرکتش در این کارزار را کمتر می‌توان به اوافشدگی و بازی ستاره‌شناسی نسبت داد بعدها خاطرات پر کشش خود از این نبرد را در کتابی به نام «کاتالان من»

بی‌اعتمادی در ایران

گزارشی از سخنرانی حاتم قادری در دانشگاه شهید بهشتی

بهنام انصافی‌آذر

چهارراه حوادث بوده است. حال اروپا را درنظر بیاورید که جز مقاطعی خاص مهاجم جدی و مسئله‌انگیز به خود ندیده است. اما ایران همواره از سوی اقوام بیابانگرد و صحرانشین مورد تهاجمات خانمان‌سوزی قرار گرفته است که آمده‌اند و سوخته‌اند و برده‌اند. دکتر حاتم قادری در مقام بررسی مقوله دوم یعنی متافیزیک (آسمان) اظهار می‌دارد که در ایران هیچ‌گاه معاش آسان نبوده است. کشاورزی که همواره خطر خشکسالی می‌توانست او را به قوت شب خود محتاج سازد طبیعی است که نگاهی به آسمان بدوزد. عدم ثبات معاش در ایران از روستاییان به عنوان توده مردم، قشری مترازل می‌ساخت و پیداست طبقه بورژوازی تشکیل یابد برای انسان انگیزه چندانی برای انسان‌دوستی باقی نمی‌ماند. از طرفی علت گرایش به هیات‌ها و تکلیای مذهبی از مصمم قلب ایجاد آراشش درونی است. انسان پرورش یافته در این فضا مایل است وفاداری و اعتماد خود را به فرد یا گروهی خاص نشان دهد نه به همه و به این ترتیب خودی و غیرخودی ادبیات روز می‌شود. سیاحان ایران به خصوص گردشگران یا ۲ قرن اخیر ایرانیان را مردمی پرتن وصف کرده‌اند. قادری از اندرزنامه سیرالملوک خواجہ نظام‌الملک مثالی پیش می‌آورد که در این کتاب برای کنترل مردم شبکه‌های نظارتی تو در تو پیش‌بینی شده است. این جو نظارتی وفاداری را طولی می‌کند و اعمال نظامی که در بین مردم به حیات خود ادامه داد همان نظام بی‌اعتمادی بود. در دوره‌های خلافت اسلامی اندرزنامه‌های متعددی به رشته نگارش درآمد که انسان را آزمند و نیازمند کنترل می‌داند. به

اما در مورد مقوله سوم یعنی مناسبات مردم دکتر قادری عقیده دارد که متاسفانه ما در جامعه ایران به

جورج اورول حق داشت

ترجمه احمد سمایی

نیز بازتاب داد. جنگ داخلی اسپانیا از نظر بسیاری چالشی بود بر سر آینده اروپا. این آینده اما دستخوش دشواری شد، چرا که مدافعان آن در اسپانیا و در اروپا در اقلیت قرار گرفتند.

جمهوری که شکست خورد، فرانکو رژیم‌ی دیکتاتوری مستقر کرد که ۳۶ سال هیچ‌کس به سقوط آن قادر نشد تا آن که سال ۱۹۷۵ مرگ طبیعی دفتر زندگی دیکتاتور را بست و دیکتاتوری نیز به آخر رسید. تمامی دوران حکومت فرانکو را می‌توان زمان از دست رفتن نامرد ۲۰ هزار کتاب نوشته شده است. این رقم تقریباً برابر با تعداد کتاب‌هایی است که در باره جنگ جهانی دوم به رشته تحریر درآمده است. و با این همه، باز هم در میان اکثریت مردم اسپانیا روایت عمدتاً قابل قبولی از جوانب این جنگ و نقش نیروهای درگیر در آن وجود ندارد. تنها درک مشترکی که از این جنگ در میان اسپانیایی‌ها وجود دارد این است: «یک رویداد تراژیک. مشکل اما این‌جا است که هر فاجعه‌ای برای قربانیان آن تراژیک است، مهم این است که عاملان این فاجعه چه کسانی بوده‌اند؟ و این همان سئوالی است که اسپانیا کماکان به بحث و جدل بر سر آن مشغول است، گویی که هیچ کتاب و سند معتبری در باره جمهوری دوم، جنگ داخلی و دیکتاتوری فرانکو تاکنون انتشار نیافته است.

این که در مورد ساده‌ترین اظهارنظرها در باره دهه‌های گذشته اسپانیا هم اجماع و اشتراکی به دست نمی‌آید را به خوبی می‌توان در واکنش به مقاله سرساز مشاهده کرد. حوزه ایکتاسیو روت جامعه‌شناس سرشناس اسپانیایی در مقاله‌ای که اواخر ژانویه ۱۹۳۱ اسپانیا اینک بزرگ دشمنان ما، در پاسخ به تزه‌های سرساز چنین می‌نویسد: «جمهوری اسپانیا رژیم‌ی قابل اصلاح شنبیه سایر رژیم‌های جمهوری نبود. این نظام حاصل تلاشی شکست خورده برای استقرار دموکراسی بود که در مقیاسی مشابه در ایجاد آن سهیم بودند. کافی است به یاد بیاوریم که در این جمهوری تنها در طول دهه نام ۳۰۰ نفر در جریان وقایع و درگیری‌هایی که انگیزه‌های سیاسی داشتند به قتل رسیدند. از جمله اینان یکی هم خوزه کالوو سوتلو رئیس فراکسیون مخالفان

ناسیونالیسم ترسیده‌ایم. این نگرش وجود دارد که در حالت تمامیت ارضی به اندازه کافی به بهره‌کار خویش نمی‌رسد و تجزیه و زندگی بهتری برای او به ارمانگن دارد. قادری ادامه می‌دهد که این اندیشه خطرناک برای تمامیت ارضی ایران باعث می‌شود هر قوم به قوم دیگر اعتماد نداشته باشد و او را بیگانه بپندارد.

اما نوبت به مقوله چهارم یعنی نظام سیاسی که می‌رسد دکتر قادری بحث را با این مثال تاریخی فتح باب می‌کند که تنها کتاب پزشکی که از هندی به عربی ترجمه شد و به دربار خلفای اسلامی راه یافت کتاب «السموم» بود و این قضیه نشانگر اوج احساس ناامنی پادشاهان در دربار خود و دغدغه یافتن راه‌های دفع خطر مسموم شدن پادشاه توسط نزدیک‌ترین خویشانش است.

این بی‌اعتمادی حاکم بر جو اطراف خود بود که شاهان را به سمت خودکامگی و توتالیتریسم سوق می‌داد تا هر بهتر بتوانند بر اوضاع مسلط شوند و آتش فتنه را از همان ابتدا خاموش نمایند ولو به قهر و قتل. «روس ها دوست دارند بر تمام جهان مسلط شوند نه به خاطر ارضای قدرت طلبی شان بلکه می‌خواهند تا پایگاه‌های بی‌اعتمادی در هیچ جایی از جهان آنها را تهدید نکند.» قادری با نقل این جمله از کیسینجر درصدد انتقال بهتر معنی مورد نظر خود است.

قادری ردپای این بی‌اعتمادی را در طول تاریخ پی می‌گیرد. به اعتقاد او ضرب نقش خلفا و پادشاهان روی سکه‌ها دلیل این واهمه از رویگردانی مردم بوده است.

قادری در قسمت‌های پایانی بحث خود برای نشان دادن نهادینه شدن بی‌اعتمادی در ایران نمونه‌ای جامعه‌شناختی می‌آورد. به اعتقاد دکتر قادری روح پیش از اندازه استعمال لفظ «انشاءالله» صرف‌نظر از جنبه مثبت خود که نشانگر اعتقاد مردم به خدا و توکل به ذات مقدس است، از طرفی دیگر نشانگر حس بی‌اعتمادی شخص به دیگران و ترتیبات امور است. استاد دانشگاه تربیت مدرس در ادامه اظهار می‌کند در طول چند سده گذشته نظام سلطنتی، حکام معمول دارای خاستگاه اجتماعی پایین‌تر از شهرنشینان بوده‌اند. وی حکومت‌های ایلیاتی چون غزنویان و سلجوقیان را که به «طغرل‌گرایی» حکومت کرده‌اند متعلق به طبقه بالایی از جامعه نمی‌داند. وی همین مشکل را حتی در انقلاب مشروطه ردپایی می‌کند. به اعتقاد قادری کسانی چون ستارخان و باقرخان یا سردار تکابنی که بعد از استبداد صغیر تهران را فتح می‌کنند و جنبش مشروطه را تاجت می‌دهند هسته اصلی شخصیت‌شان را لوطی‌گری و جوانمردی‌شان تشکیل می‌دهد نه قوه تفکر یا فرهیخته بودنشان. برای چنین پیشروانی حمل مفاهیمی چون دموکراسی به درستی مقدور نیست. در این حالت گرایش طبیعی به سمت شکل سنتی حکومت پیدا می‌شود. در حالی‌که از اروپا جز در مقاطعی کوتاه (مثل دوران پیراهن مشکیان ایتالیا و آلمان) همواره نخبه‌ها و الیت‌ها بودند که طلایه‌دار جنبش‌های اجتماعی چون انقلاب فرانسه بوده‌اند.

در مجلس بود که رهبری یک حزب کوچک سلطنت طلب را به عهده داشت. »

با تثر «تلاش شکست خورده برای استقرار دموکراسی» ورت می‌کوشد گفتمان راست اسپانیا در ۷۰ سال گذشته را در قالب واژگانی موبدانه و غیرتحریک‌آمیز چنین جمع‌بندی کند: «کودتای فرانکو در یک شرایط و موقعیت بی‌ثبات سیاسی که اسپانیا را فراگرفته بود به وقوع پیوست. »

♦ **نگاه منتخرا نه نوده‌ها**

از این نظر ورت تا توجیه کودتای فرانکو که به جنگ داخلی انجامید تنها یک گام فاصله است. ورت اما ظاهراً به این ریسک واقف است و چنین گامی را برنمی‌دارد: «خطر سرساز آسوده باشد، فرانکو محق نبود.» در اثبات همین بر حق نبودن فرانکو اندکی بعد از ورت، «جابرئیل جکسون» اسپانیاشناس معروف اسپانیا تا به امروز نزدیک به ۲۰ هزار کتاب نوشته شده است. این رقم تقریباً برابر با تعداد کتاب‌هایی است که در باره جنگ جهانی دوم به رشته تحریر درآمده است. و با این همه، باز هم در میان اکثریت مردم اسپانیا روایت عمدتاً قابل قبولی از جوانب این جنگ و نقش نیروهای درگیر در آن وجود ندارد. تنها درک مشترکی که از این جنگ در میان اسپانیایی‌ها وجود دارد این است: «یک رویداد تراژیک. مشکل اما این‌جا است که هر فاجعه‌ای برای قربانیان آن تراژیک است، مهم این است که عاملان این فاجعه چه کسانی بوده‌اند؟ و این همان سئوالی است که اسپانیا کماکان به بحث و جدل بر سر آن مشغول است، گویی که هیچ کتاب و سند معتبری در باره جمهوری دوم، جنگ داخلی و دیکتاتوری فرانکو تاکنون انتشار نیافته است.

این که در مورد ساده‌ترین اظهارنظرها در باره دهه‌های گذشته اسپانیا هم اجماع و اشتراکی به دست نمی‌آید را به خوبی می‌توان در واکنش به مقاله سرساز مشاهده کرد. حوزه ایکتاسیو روت جامعه‌شناس سرشناس اسپانیایی در مقاله‌ای که اواخر ژانویه ۱۹۳۱ اسپانیا اینک بزرگ دشمنان ما، در پاسخ به تزه‌های سرساز چنین می‌نویسد: «جمهوری اسپانیا رژیم‌ی قابل اصلاح شنبیه سایر رژیم‌های جمهوری نبود. این نظام حاصل تلاشی شکست خورده برای استقرار دموکراسی بود که در مقیاسی مشابه در ایجاد آن سهیم بودند. کافی است به یاد بیاوریم که در این جمهوری تنها در طول دهه نام ۳۰۰ نفر در جریان وقایع و درگیری‌هایی که انگیزه‌های سیاسی داشتند به قتل رسیدند. از جمله اینان یکی هم خوزه کالوو سوتلو رئیس فراکسیون مخالفان

منبع : ایران امروز

سال سوم ■ شماره ۷۴۳

خبرها

رشته‌ای جدید

برای مهندسانی که علائقی فلسفی دارند

دوره دوساله کارشناسی ارشد فلسفه علم، فناوری و اجتماع (PSTS) در دانشگاه Twente هلدن برگزار می‌شود. به گزارش گروه فرهنگ و اندیشه آفتاب‌نیز دوره دو ساله کارشناسی ارشد فلسفه علم، فناوری و اجتماع (PSTS) یک برنامه بین‌المللی منحصر به فرد است برای دانشجویانی که پشتوانه علمی یا مهندسی قوی دارند. هدف از PSTS درک و ارزیابی معنای علم (کاربردی) و فناوری در دنیای امروز است. این برنامه آموزشی در دانشگاه Twente هلدن برگزار می‌شود. دانشجویان می‌توانند سال دوم تحصیلی خود را در دانشگاه‌های دیگری که با این دانشگاه همکاری می‌کنند بگذرانند. علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر به این سایت مراجعه کنند:

http://www.psts.utwente.nl

♦

وقتی تفاوت، ایجاد یک تفاوت می‌کند

سومین کنفرانس سالانه ایپستمه در تاریخ ۳ و ۴ ژوئن در دانشگاه تورنتو برگزار می‌شود. سومین کنفرانس سالانه ایپستمه با ایده «وقتی تفاوت، ایجاد یک تفاوت می‌کند: تنوع معرفتی و اختلاف عقیده» در دانشگاه تورنتو برگزار می‌شود. به گزارش گروه فرهنگ و اندیشه آفتاب‌نیز تمرکز نخست اسمال کنفرانس سالانه ایپستمه که به صورت کارگاه‌هایی برگزار می‌شود، کارکردهای معرفتی اختلاف عقیده و تنوع معرفتی است و اینکه چگونه اختلافات اجتماعی و فرهنگی، منابع جامع معرفتی را غنی می‌گردانند. این نشست در تاریخ ۳ و ۴ ژوئن در دانشگاه تورنتو برگزار خواهد شد.

کنفرانس سالانه منطق، ریاضی و فیزیک

هفتمین کنفرانس سالانه منطق، ریاضی و فیزیک هفتم به ۲۰۰۶ در دانشگاه وسترن اونتاریو در کانادا برگزار می‌شود. به گزارش گروه فرهنگ و اندیشه آفتاب‌نیز هفتمین کنفرانس سالانه «منطق، ریاضی و فیزیک» در دانشگاه فلسفه دانشگاه وسترن اونتاریو در کانسادا برگزار می‌شود. از سال ۲۰۰۶ دانشگاهیان بالاتر از مقطع کارشناسی این فرصت داده شد تا در زمینه‌های منطق، فلسفه منطق، فلسفه ریاضی و فلسفه فیزیک مقاله‌های خود را ارائه دهند. این کنفرانس یک روزه در تاریخ یکشنبه هفتم به ۲۰۰۶ برگزار می‌شود.

نشریه اینترنتی فلسفی به زبان ساده منتشر می‌شود

New Mindsنشریه اینترنتی فلسفی است که از سوی دانشگاه ادینبورگ انگلیس با رویکردی آموزشی و عامه فهم از این برای دانشجویان فلسفه منتشر خواهد شد. به گزارش گروه فرهنگ و اندیشه آفتاب‌نیز نشریه New Minds، نشریه جدیدی است در اینترنت که هدف آن جذب دانشجویان غیرفلسفه به گفتمان فلسفی و گسترش توسلح جوی به فلسفه است. مسئولان این نشریه اعلام‌دروند که از این طریق تصویر خشکی را که دانشجویان غیرفلسفه به اشتباه از فلسفه در ذهن دارند، تغییر دهند. New Mindsنشریه دانشگاه ادینبورگ انگلیس است. علاقه‌مندان می‌توانند برای دسترسی به این نشریه، به این آدرس اینترنتی مراجعه کنند: http://www.new-minds.co.uk

کماکان وزوزهای «خرمگس آتن» پژواک داده می‌شود

«شش پرسش سقراط» نوشته خواندانی کریستوفر فیلیپس تاکنون از استقبال فراوانی برخوردار شده است و یک بار دیگر پرسش‌های خرمگس آتن را در روزگار ما پژواک داده است. به گزارش گروه فرهنگ و اندیشه آفتاب‌نیز «شش پرسش سقراط» نوشته کریستوفر فیلیپس با همکاری انتشارات نورتن منتشر شد. اثر که ویراست نخست آن در سال ۲۰۰۴ منتشر شد تاکنون از استقبال فراوانی برخوردار شده و مجدداً تجدیدچاپ شده است. کریستوفر فیلیپس در اشن پرسش سقراط «به این پرسش‌ها می‌پردازد: فضیلت چیست؟ عدالت چیست؟ عدالت چیست؟ خجاعت چیست؟ خیر چیست؟ پارسایی چیست؟ سقراط بر آن بود که فهم چشم اندازهای دیگران در این شش پرسش مهم، او را انسان ممتازتری می‌گرداند. کریستوفر فیلیپس با دنبال کردن رد پای سقراط به تحقیق در باب همین پرسش‌ها می‌پردازد. محل شروع، یک بازار که آتن کنونی است. فیلیپس با آشنا کردن ما با متفکرانی که در سنت‌های غیرغربی قرار دارند و کمتر شناخته شده‌اند، ما روحیاتی نزدیک به روحیات سقراط دارند، چشم اندازهای ما را به پرسش‌های بنیادین زندگی گسترش می‌دهد.

اثری عامه فهم در باب «فلسفه دوستی»

کتاب «فلسفه دوستی» نوشته «مارک ورنون» اولین کتابی است که درحالی‌که مخاطب خود را همه مردم فرض کرده به بررسی دوستی می‌پردازد. به گزارش گروه فرهنگ و اندیشه آفتاب‌نیز ناشر این کتاب پالگروی مک‌میلان است. دوستی چیست؟ ماهیت آن، قواعد آن، خطرات آن و عهد و پیمان آن چیست؟ آیا با یک همکار یا یک غریبه در اجتماع می‌توان دوست بود؟ آیا عشاق می‌توانند دوست باشند؟ اینها پرسش‌هایی هستند که مارک ورنون آنها را از فلاسفه از افلاطون گرفته تا نیچه، و از آگوستین گرفته تا آکویناس اقتباس کرده است. او به تحلیل افکار این اندیشمندان و بیش خارق‌العاده آنها در باب ارتباط دوستی با کار، جامعه، اخلاق، سیاست و معنویت می‌پردازد. اسرطو می‌پرسد: چه کسی می‌تواند بدون دوستی زندگی کند، حتی اگر هر چیز خوب دیگر را در اختیار داشته باشد؟ کتاب فلسفه دوستی اولین کتابی است که در حالی که مخاطب خود را همه مردم فرض کرده به بررسی دوستی می‌پردازد. این کتاب برای اهل فن نیز پرثمر خواهد بود. ناشر این کتاب پالگروی مک‌میلان است. برای آشنایی بیشتر با اثر و نویسنده آن می‌توان به این سایت رجوع کرد:

http://www.markvernon.com/friendshiponline